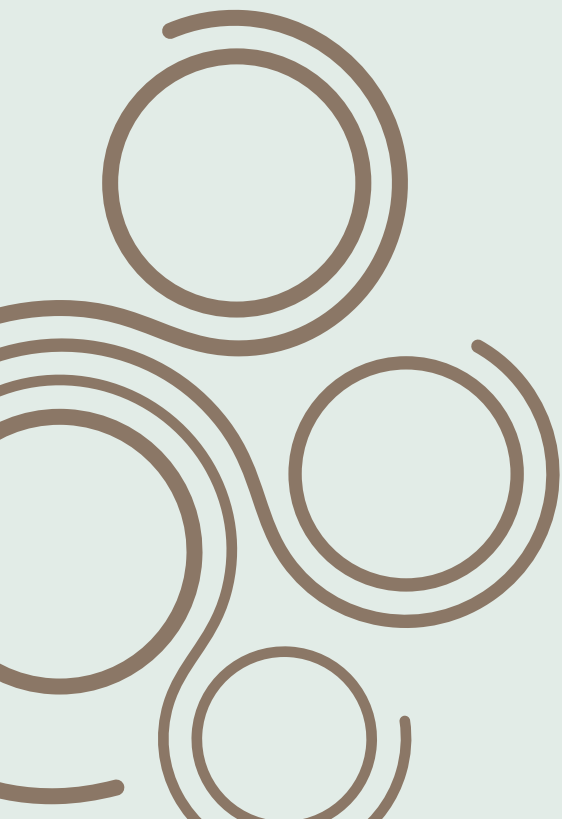

Kommuneplanens arealdel 2022-2034

Planprogram

Fastsatt i Kommunestyret 13.12.2021

Datert 05.11.2021

Saksprotokoll

Arkivsak-dok. 20/47156
Saksbehandler Ingeborg Fønstelién

Behandlet av	Møtedato	Saknr
Formannskapet	30.11.2021	163/21
Kommunestyret	13.12.2021	159/21

Kommuneplanens arealdel for Drammen kommune 2023-2035 - fastsettelse av planprogram

---

Kommunestyret har behandlet saken i møte 13.12.2021 sak 159/21

Møtebehandling

Votering

Innstillingen fra formannskapet ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret

Forslag til planprogram for kommuneplanens arealdel datert 05.11.2021, fastsettes i medhold av plan- og bygningsloven § 11-13.

Eventuelle endringer av arealpolitiske mål og strategier i vedtaket av kommuneplanens samfunnsdel implementeres i planprogrammet før kunngjøring av fastsatt planprogram.

Innhold

1. Bakgrunn og formål med planarbeidet.....	4
2. Planprosess – framdrift, organisering og medvirkning	6
3. Rammer og føringer for planarbeidet.....	10
3.1 Nasjonale og regionale føringer og planer.....	10
3.2 FN's bærekraftsmål.....	11
3.3 Føringer fra kommuneplanens samfunnsdel	12
4. Fokusområder for planarbeidet.....	14
4.1 Samordnet areal- og transportplanlegging og samferdsel.....	16
4.2 Utvikling av bysentrum, tettsteder og kommunedeler	18
4.3 Bolig og boligbygging	22
4.4 Næringsutvikling og næringsarealer	24
4.5 Grøntarealer og natur.....	26
4.6 Andre viktige forhold og utredningstemaer for planarbeidet.....	28
5. Planens innhold og kunnskapsgrunnlag.....	29
5.1 Dokumenter og vedlegg	29
5.2 Krav om konsekvensutredning	29
5.3 Kunnskapsgrunnlag og metode	29
Vedlegg: Eksisterende kunnskapsgrunnlag.....	31

1. Bakgrunn og formål med planarbeidet

Bakgrunn

Kommuneplanen er kommunens viktigste overordnede og langsiktige styringsdokument. En kommuneplan består av to deler: en samfunnsdel og en arealdel. I dag er arealdisponeringen i Drammen styrt fra de tidligere kommuneplanenes arealdel for Svelvik, Nedre Eiker og Drammen. Kommunen er avhengig av en kommuneplanens arealdel for hele kommunen med felles planbestemmelser og et harmonisert kart som ivaretar nye arealpolitiske føringer. Den nye arealdelen skal bygge på Drammens visjon og verdier «Et godt sted å leve – nær, inkluderende og nytenkende» og de prioriterte politikkområdene for kommunens ønskede samfunnsutviklingen som fastsettes i samfunnsdelen. Basert på kommunes mål og strategivalg inneholder samfunnsdelen også overordnede arealpolitiske føringer som fastlegger hovedprinsipper for kommunens arealforvaltning og gir føringer på utformingen av den nye arealplanen.

Om planprogrammet

Planprogrammet til kommuneplanens arealdel beskriver hvordan kommunen tenker å legge opp arbeidet med utarbeidelse og behandling av en ny arealdel. Rammer, utfordringer og mål for planarbeidet skal avklares.

Kapittel to gir oversikt over organisering av arbeidet administrativt og politisk, framdriftsplanen og beskrivelsen av medvirkningsopplegg for arbeidet med arealdelen. Kapittel tre viser relevante forventninger og føringer for planarbeidet; nasjonale og regionale, samt FNs bærekraftmål og føringene i forslag til kommuneplanens samfunnsdel. I kapittel fire redegjøres det for fokusområdene for planarbeidet, forhold og utredningstemaer. Behovet for utredninger og vurderinger er beskrevet og belyst gjennom overordnede spørsmål og problemstillinger, som er ment å sette fokus på viktige temaer og problemstillinger som grunnlag for utredningstemaer i arbeidet med arealdelen. Kapittel fem gir oversikt over dokumenter som utgjør og følger arealdelen, redegjør for kravet om konsekvensutredningen, kunnskapsgrunnlaget og metoder som benyttes i planarbeidet. Som et vedlegg til planprogrammet følger en oversikt over det eksisterende kunnskapsgrunnlaget; oversikten er detaljert og omfattende, men ikke uttømmende.

2. Planprosess

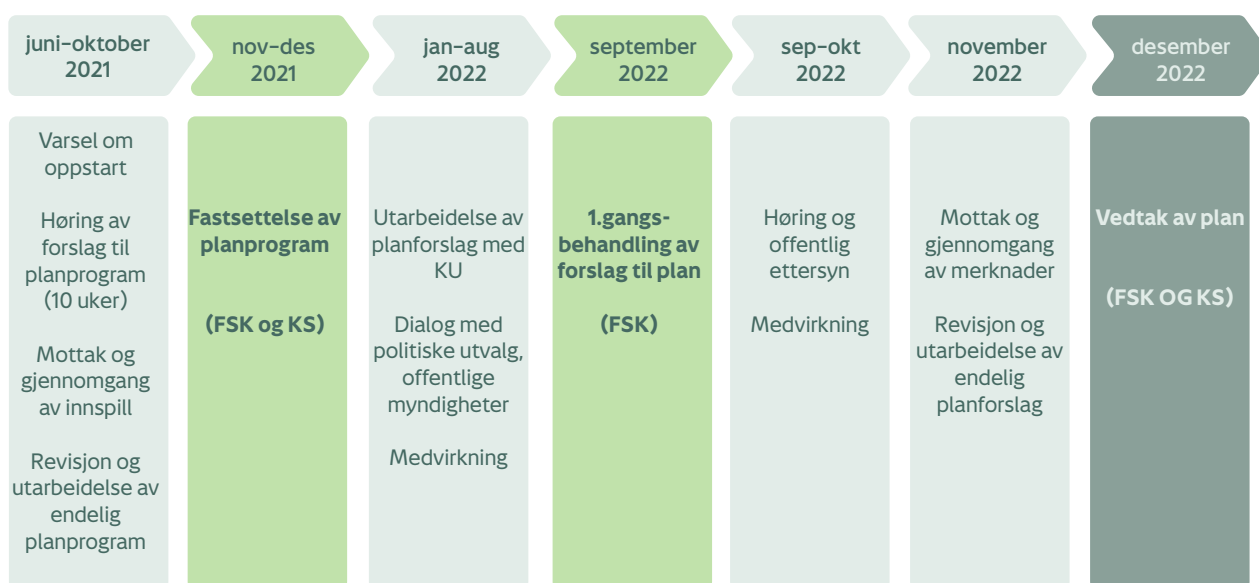
- framdrift, organisering og medvirkning

Framdrift

Planprosessen for arealdelen følger bestemmelsene i plan- og bygningsloven med hensyn til politiske behandlinger. Det legges opp til 1.gangsbehandling av planforslaget september 2022.

Utover de formelle behandlingene, legges det opp til ekstra politisk involvering i form av verksteder og dialog med politiske utvalg. Det er en stram tidsplan som har bakgrunn i et sterkt behov og politisk ønske om å få på plass en felles arealdel for den nye kommunen. Tidsplanen forutsetter at det ikke oppstår forsinkelser underveis i prosessen som er utenfor kommunens kontroll. Det er ikke tatt høyde for eventuelle innsigelser fra offentlige myndigheter, som vil kunne forskyve fremdriften.

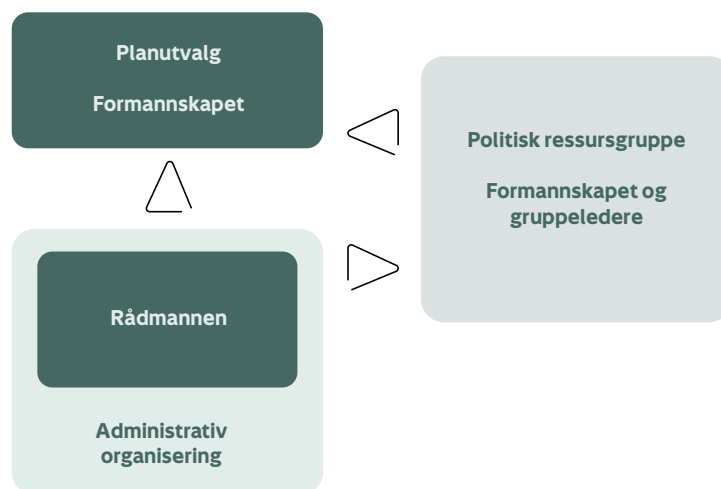
De viktigste milepælene for politiske behandlinger og mulighet for medvirkning er illustrert under.

Figur 1: Framdriftsplan kommuneplanens arealdel

Organisering av arbeidet

Figur 2: Administrativt og politisk organisering

Formannskapet er planutvalg og treffer politiske beslutninger i prosessen. Politisk ressursgruppe brukes for informasjon, diskusjoner og innspill underveis.

Rådmannen v/direktør for samfunn styrer det administrative arbeidet.

Rådmannen v/lederteam beslutter rådmannens innstilling og overordnede administrative beslutninger.

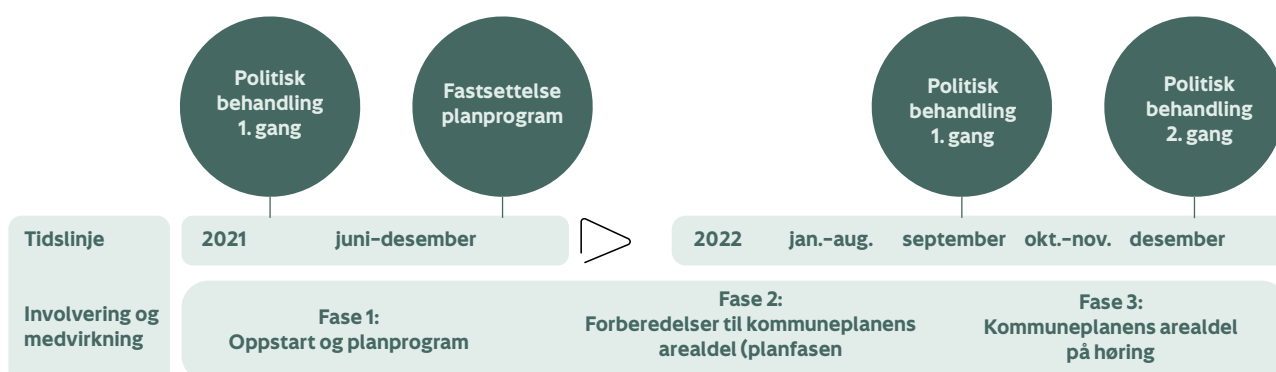
Administrativ organisering med egen prosjektleder

Medvirkning

Drammen kommune satser på et aktivt lokaldemokrati der det skal være enkelt å medvirke og interessant å delta. I en kommuneplanprosess er det ikke bare selve planproduktet som er målet. Samfunnsdebatt, engasjement og planforståelse er mål i seg selv. Åpenhet rundt planprosessen er også viktig. I tillegg til kommunens målsetninger og ambisjoner for innbyggerinvolvering, gjelder plan- og bygningsloven som stiller krav om medvirkning og åpenhet i arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Kommunen ønsker å legge til rette for en bred og aktiv involvering, og det skal sikres aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Medvirknings-arbeidet er delt inn i tre faser:

- **Fase 1:** Oppstart og planprogram
- **Fase 2:** Forberedelser til kommuneplanens arealdel (planfasen)
- **Fase 3:** Kommuneplanens arealdel på høring

Figur 3: Forenklet illustrasjon av de viktigste milepælene for politisk behandling og muligheter for medvirkning

Fase 1: Oppstart og planprogram

Oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel ble varslet samtidig som planprogrammet ble sendt på høring.

Hensikt:	Tidspunkt:	Medvirkningsaktiviteter:
Få innspill til; <ul style="list-style-type: none"> • prosessen • tema som bør utredes • planer for ny eller endret arealbruk 	Juni – desember 2021	<ul style="list-style-type: none"> • Kontakt med råd og nærutvalg om planarbeidet, videre prosess, og mulighet for å medvirke • Informasjon til innbyggere, grunneiere, næringsliv og andre som blir direkte berørt • Regionalt planforum

Fase 2: Forberedelser til kommuneplanens arealdel (planfasen)

I denne fasen utarbeides forslaget til ny arealdel. Det vektlegges medvirkningsaktiviteter som bidrar til å belyse konkrete tema og problemstillinger og innhente tilstrekkelig kunnskap.

Hensikt:	Tidspunkt:	Medvirkningsaktiviteter:
Innhente kunnskap og synspunkter på konkrete tema og problemstillinger for å kunne lage et best mulig planforslag.	Januar – september 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Medvirkningsaktiviteter for ulike grupper for å drøfte ulike faglige problemstillinger • Kontakt med grunneiere, frivillige organisasjoner, trossamfunn, næringsliv og andre som blir direkte berørt

Fase 3: Kommuneplanens arealdel på høring

I denne fasen legges forslaget til ny arealdel ut på høring. Det vektlegges å informere om planforslaget, og det skal være enkelt å komme med innspill.

Hensikt:	Tidspunkt:	Medvirkningsaktiviteter:
Innhente merknader til planforslaget	Oktober –desember 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Det tilrettelegges for bred medvirkning i høringsperioden, når planforslaget foreligger • Dialog med råd og nærutvalg om relevante deler av planforslaget • Kontakt med grunneiere, frivillige organisasjoner, trossamfunn, næringsliv og andre som blir direkte berørt • Regionalt planforum

Medvirkningen bygger videre på samfunnsdelen

Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel pågår parallelt med planarbeidet for arealdelen. Det er så langt gjennomført medvirkning i forbindelse med oppstart og utarbeidelse av samfunnsdelen. Det har vært et bredt medvirkningsopplegg med blant annet digitale innspill på kommunens hjemmeside, innbyggersamtaler, gjestebud, podcast av og for ungdom samt dialogmøter. Forslag til kommuneplanens samfunnsdel lå ute på høring sommeren 2021.

Flere av merknadene som er kommet i arbeidet med samfunnsdelen er direkte merknader til planprogrammet. Disse merknadene er også vurdert inn i dette planprogrammet. Alle revideringer i samfunnsdelen er også tatt med inn i planprogrammet.

Merknader til planprogrammet

Det er innkommet 21 merknader til planprogrammet. Merknader kommer fra overordnede myndigheter, interesseorganisasjoner, enkeltpersoner og fagkyndige. Alle merknader med oppsummering og vurdering ligger vedlagt saken.

Mange av merknadene er av generell karakter og er allerede ivaretatt i planprogrammet. Flere merknader omhandler imidlertid temaer som rådmannen mener bør innlemmes i planprogrammet for å sikre at disse viktige områdene vurderes i det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel.

I det videre følger en kort oppsummering av de merknadene som er innlemmet i planprogrammet:

- Vurdere kommunens planreserve og fremtidig boligbehov
- Utfordringer knyttet til jernbane, veitrafikk og samferdsel
- Kapasitet på vann- og avløpsnett
- Tilrettelegging for håndtering av gods på sjø og jernbane
- Sikring av drikkevann
- ABC-prinsipp for næringslokalisering
- Masseforvaltning og sikring av mineralråstoffer
- Strandsoneforvaltningen, herunder byggegrense mot sjø og behov for småbåthavner
- Deltagelse av frivillige og trossamfunn i medvirkningen

Planprogrammet er revidert og styrket på disse temaene, i henhold til rådmannens vurdering i den utfyllende merknadsbehandlingen.

3. Rammer og føringer for planarbeidet

For arbeidet med kommuneplanens arealdel legges en rekke nasjonale og regionale forventninger og føringer til grunn. Oversikten nedenfor viser de viktigste føringene og planene.

3.1 Nasjonale og regionale føringer og planer

Nasjonale føringer og planer

- **Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging** for 2019-2023. Regjeringens forventninger tar for seg planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling, vekstkraftige regioner og lokalsamfunn, bærekraftig areal- og transportutvikling og byer og tettsteder der det er godt å bo og leve.
- **Statsforvalteren i Oslo og Vikens forventninger til kommunal arealplanlegging** for 2021. Forventningene utdypet hva kommunen bør prioritere i sin arealplanlegging. I 2021 pekes det blant annet på bærekraftig arealutvikling, samfunnssikkerhet og boligsosiale hensyn.
- **Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning** fra 2018. Retningslinjene gir føringer for bruk av kommuneplanen for å oppnå en arealdisponering som ivaretar klima- og energihensyn.
- **Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging** fra 2014. Retningslinjene gir føringer som fremmer kompakt og klimavennlig by- og tettstedsutvikling.
- **Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen** fra 2021. Retningslinjene gir føringer som skal legges til grunn ved all planlegging i 100-metersbeltet langs sjøen.
- **Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen** fra 1995. Retningslinjene gir kvalitets- og funksjonskrav for arealer avsatt til barn og unge.
- **Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag** fra 1994. Retningslinjene gir føringer for forvaltning av vernede vassdrag. Drammen Nordmark omfattes av verneplan for vassdrag.
- **Nasjonal transportplan** for 2022-2033. Transportplanen er regjeringens plan for transportpolitikken de neste tolv årene.
- Regionale føringer og planer
- **Regional planstrategi** for 2020-2024. Den regionale planstrategien gir mål og strategier for Viken fylkeskommune, og er det viktigste politiske verktøyet for samfunnsutviklingen.
- **Samferdselsstrategi** for 2022-2033. Strategien gir prioriteringer for fylkesvei, kollektivtransport og andre samferdselsoppgaver som skal bidra til å nå Viken fylkeskommunes overordnede mål.
- **Regional plan for areal og transport i Buskerud** for 2018-2035. Planen gir felles mål og strategier for en ønsket areal- og transportutvikling i fylket.
- **Areal- og transportplan Buskerudbyen** for 2013-2023, med handlingsprogram for 2020-2023. Planen skal bidra til å utvikle attraktive byer og tettsteder, og få flere til å reise kollektivt, sykle og gå i Buskerudbyen. Mjøndalen og sentrale deler av Drammen er blant de prioriterte utviklingsområdene.
- **Regional plan for kulturminnevern i Buskerud** for 2017-2027. Kulturminnekompasset er en tematisk plan som skal sikre godt vern og bærekraftig bruk av fylkets kulturminner og kulturmiljøer.
- **Regional plan for verdiskaping og næringsutvikling** for 2015-2020. Planen er retningsgivende og skal legge til å realisere potensialet i næringslivet i fylket.
- **Regional plan for kystsonen i Vestfold** fra 2014. Planen gir retningslinjer for forvaltning av kystsonen og er en oppfordring til kommunene om å drøfte kystsoneproblematikk i kommuneplanen.

Lover og forskrifter

- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (Plan- og bygningsloven)
- Forskrift om konsekvensutredninger
- Forskrift om kart, stedfestet informasjon, arealformål og kommunalt planregister (Kart- og planforskriften)
- Lov om friluftslivet (Friluftsloven)
- Lov om kulturminner (kulturminneloven)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldloven)
- Lov om jakt og fangst av vilt (viltloven)
- Lov om laksefisk og innlandsfisk mv. (lakse- og innlandsfiskloven)
- Lov om jord (Jordlova)
- Lov om skogbruk (Skogbrukslova)
- Forskrift om rammer for vannforvaltningen (Vannforskriften)
- Lov om havner og farvann (havne- og farvannsloven)
- Til behandling:
- Regional vannforvaltningsplan for innlandet og Viken vannregion 2022-2027
- Regional vannforvaltningsplan for Vestfold og Telemark 2022-2027
- Ny boligsosial lov

3.2 FN's bærekraftsmål

FN's bærekraftsmål utgjør et globalt rammeverk for samfunnsutviklingen. Drammen kommune har sluttet seg til og lagt FN's 17 bærekraftsmål til grunn for arbeidet med kommuneplanen og valg av områder som er politisk prioritert i kommunen. Gjennom oppfølging av mål og strategier i samfunnsdelen følges bærekraftmålene opp i arealdelen.

Figur 4: FN's bærekraftsmål, kilde: FN-sambandet

3.3 Føringer fra kommuneplanens samfunnsdel

Hovedmål, delmål og strategier

Basert på visjonen «Et godt sted å leve» og verdiene nær, inkluderende og nytenkende legger samfunnsdelen premissene for kommunens utvikling av samfunnet og tjenester. Innenfor seks politiske satsingsområder er det formulert hovedmål for hvordan vi vil ha det og delmål samt strategier for hvordan det skal jobbes for å utvikle kommunen slik vi ønsker.

God oppvekst
og godt liv

Klima- og
miljøvennlig utvikling

Omstillingsdyktig
næringsliv

Attraktive byer
og tettsteder

Mangfold
og inkludering

Deltakende
innbyggere

Politisk satsingsområde	Hovedmål
God oppvekst og godt liv	Drammen har gode tjenester og aktiviteter for alle gjennom hele livet
Klima- og miljøvennlig utvikling	Drammen skal bli Norges grønneste kommune - et sirkulært og klimarobust lavutslippssamfunn der det er naturlig å velge miljøvennlig.
Omstillingsdyktig næringsliv	Drammen er et næringsentrum
Attraktive byer og tettsteder	Drammen skal være det foretrukne regionsenteret nasjonalt
Mangfold og inkludering	Drammen er et mangfoldig mulighetssamfunn, hvor alle innbyggere deltar i felleskapet og opplever mestring.
Deltakende innbyggere	I Drammen skaper vi framtida sammen

Overordnede arealpolitiske prinsipper og strategier

Kommuneplanens samfunnsdel inneholder en overordnet arealstrategi, som fastlegger hovedprinsipper for kommunens arealforvaltning og gir føringer på utforming av den nye arealplanen. Arealstrategien legger føringer for fremtidig arealbruk og skal sikre at arealforvaltningen skjer i tråd med målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Med utgangspunkt i forslaget til visjon og hovedmål og delmål innenfor de seks politikkområdene er det definert følgende hovedtemaer (i uprioritert rekkefølge) med tilhørende overordnede arealpolitiske prinsipper og strategier:

- Samordnet areal- og transportplanlegging og samferdsel
- Utvikling av bysentrum, tettsteder og kommunedeler
- Bolig og boligbygging
- Næringsutvikling og næringsarealer
- Grøntarealer og natur

De overordnede arealpolitiske prinsippene samt delmål og tilhørende strategier med særskilt relevans for arealforvaltning legges til grunn for fokusområder for planarbeidet med arealdelen.

4. Fokusområder for planarbeidet

Samfunnsdelen og arealstrategien legger opp til å bygge videre på igangsatte strategier og overordnede prinsipper som blant annet bygge «innenfra og ut», fortettingen rundt kollektivknutepunkter/-årer, fortetting framfør å ta i bruk nye områder, flerkjernet stedsutvikling, satsing på miljøvennlige transportsystemer, ABC-prinsippet for næringsutvikling og prinsipper for vern. Basert på at føringene i samfunnsdelen legger opp til videreføring av de overordnede prinsippene for utvikling, foreslås det ikke å utrede nye, overordnede og helhetlige grep eller strategier for kommunen. Dette er ikke til hinder for å utrede nye løsninger eller endring av arealbruk som bygger opp under de igangsatte strategiene og føringene i samfunnsdelen.

Alle innspill til endret eller ny arealbruk skal vurderes opp mot samfunnsdelens strategier og arealpolitiske prinsipper. Dette som grunnlag for å avgjøre om disse innspillene skal være med videre i planarbeidet og utredes nærmere. Det vil bli vurdert om arealbruksendringen som foreslås bygger opp under mål og strategier i samfunnsdelen. De arealpolitiske strategiene og prinsippene vil danne hovedgrunnlaget for disse vurderingene.

4.1 Samordnet areal- og transportplanlegging og samferdsel

En helhetlig transportpolitikk som samordner areal- og transportplanlegging sikrer at arealbruken forvaltes på en bærekraftig måte og bidrar til å utvikle effektive, klima- og miljøvennlige transportsystemer. For å oppnå Drammens klimamål er utformingen av utbyggingsmønsteret og satsning på miljøvennlige transportformer som tiltak for å redusere transportbehovet vesentlige faktorer.

Med en romslig planreserve for boligbygging i de tre gjeldende arealdelene sett i sammenheng med SSBs prognoser for befolkningsvekst har kommunen nok rom for å vokse, også i et langsiktig perspektiv utover kommuneplanperioden. Målene og strategiene legger opp til et utbyggingsmønster etter prinsippet fortetting framfor å bygge ut ubebygde områder, og lokalisering av boliger og næring innenfor eksisterende og planlagt infrastruktur, langs kollektivåre og knutepunkter. Kapasitet på transportnettet, tilknytning til og dekning av infrastruktur, områdets kvaliteter, egenskaper og potensialer samtidig som prioritering av vekstområdene både i et lokalt men også regionalt perspektiv, er viktige forhold ved vurderingen av både eksisterende og nye utbyggingsområder.

For å unngå kødannelse og store forsinkelser for person- og næringstrafikk må transportnettet ha tilstrekkelig kapasitet. Drammen har sluttet seg til nullvekstmålet i personbiltransport, og tilrettelegging for miljøvennlige transportformer som gange, sykkel og kollektiv er grunnleggende for å oppnå det målet. Utviklingen av transportsystemet må også ses i sammenheng med ivaretagelse av miljøkvaliteter i bolig- og nærmiljøer, for eksempel når det gjelder støy, luftforurensning og trafikkfare. Privatbiltransport krever mye areal, både til selve veinettet og parkering. En redusert personbilbruk, samt smarte og samordnede løsninger for varetransport kan bidra til utvikling av tryggere sentrums- og boligområder med bedre fremkommelighet.

Overordnede arealpolitiske prinsipper og strategier

- Øke utnyttelsen av eksisterende og planlagt infrastruktur ved lokalisering av næring og bolig.
- Tilrettelegge for økt bruk av miljøvennlige transportformer som sykkel, gåing og kollektivtransport.
- Hensynta bruk av nødvendige transportformer for å sikre fremkommelighet i sentrumsområdene. Dette inkluderer å sikre god fremkommelighet for personer med funksjonsnedsettelse.
- Legge til rette for bærekraftig bolig-, nærings- og transportutvikling som bidrar til reduksjon av klimagassutslippene.

Delmål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel

Delmål

- Drammen skal redusere klimagassutslippene.
- Drammen skal være en foregangskommune på sirkulær økonomi.

Strategier

- Fortetter arealene i sentrumsområdene, langs kollektivåre og ved knutepunkter.
- Fortetter fremfor å bygge ned grønne områder og matjord.
- Legger til rette for økt bruk av gange, sykkel og kollektivtransport og ikke økt privatbiltransport.
- Utvikler og legger til rette for gode og trygge samferdselsløsninger.
- Utvikler trygge skoleveier.
- Skaper trygge trafikale forhold i boområdene.
- Legge til rette for at mer transport av gods kan håndteres på sjø og bane framfor veg.
- Utnytter og markedsfører Drammens fortrinn og sentrale plassering på Østlandet, som knutepunkt for vei, sjø og bane.

Aktuelle problemstillinger som grunnlag for utredningstemaer (ikke uttømmende)

- Arealregnskap, herunder arealreserver for bolig og næring, forhold til senter- og tettstedsstruktur samt infrastrukturtilknytning/-dekning, område- og stedskvaliteter, egenskaper og ulike potensialer
- Hvilke urealiserte arealer er ikke i tråd med arealstrategien og bør tas ut av planen?
- Hvordan kommunen kan utnytte kapasitet på vei, jernbane og havn bedre?
- Hvordan kan det legges til rette for vekst, og samtidig oppnå kommunens klimamål?
- Er infrastrukturen for miljøvennlige transportformer som kollektivtrafikk, sykkel og gående egnet/tilrettelagt for å redusere bruk av personbiltransport?
- Hvordan skal kommunen legge til rette for parkeringsnormer som bidrar til å redusere personbiltransport og fremmer bruk av sykkel?
- Hvordan skal kommunen legge til rette for trygge bo- og sentrumsområder, trafiksikre skoleveier og god fremkommelighet for myke trafikanter, barn og funksjonshemmede?
- Hvordan løse kapasitetsutfordringer i veinettet og samtidig legge til rette for effektiv transport for næringslivet og klimavennlige transportløsninger?
- Hvordan skal kommunen utnytte eksisterende teknisk infrastruktur best mulig?
- Hvordan skal kommunen sikre godt drikkevann?
- Hvordan sikre god masseforvaltning og sikre gjenbruk av overskuddsmasser?

4.2 Utvikling av bysentrum, tettsteder og kommunedeler

Definisjonen av senterstrukturen, hierarki, prinsippene av bymessighet og funksjoner/ funksjonsblanding i de ulike sentrene i et regionalt, lokalt og nærmiljøperspektiv er et viktig grunnlag for arbeidet med arealdelen. Strategivalg og prinsipper for en flerkjernet utvikling med definisjonen av nærsentra i hele kommunen, i alle kommunedeler, må sikre at kommunens mål og strategier med hensyn til tilgang og tilgjengelighet til kollektiv-, tjeneste- og aktivitetstilbud følges opp i arealplanleggingen.

Drammen har en differensiert bebyggelsesstruktur; «Bybåndet» strekker seg langs elvedalen og har med sine by- og tettsteder den høyeste befolkningstettheten og konsentrasjonen av arbeidsplasser. Åssidene er hovedsakelig preget av villa- eller småhusområder, men også av en mer variert bebyggelse med alle boligtyper fra ene- og tomannsboliger, til rekkehus, firemannsboliger og boligblokker. Bebyggelsen langs fjorden strekker seg fra Tangen til Berger, med Svelvik som sentrum og by med størst tetthet. Rundt tettbebyggelsen har kommunen et omland av skog- og landbruk, næringsområder og marka. Den nye arealdelen skal sikre at fortettingsstrategien for de ulike områdetyper bygger på steds karakter, stedenes særpreg og kvaliteter. Hensynet til gaterom og gatebruk, grad av bymessighet, sammenhenger mellom byggehøyder, opplevelses-, bo- og nærmiljøkvaliteter, samt sammenhenger med transportsystemet er sentrale forhold som vil vektlegges i planarbeidet.

Kommunens kulturlandskap og særpregede landskapsrom utgjør sammen med nasjonalt og lokalt viktige kulturmiljøer og enkeltminner en stor kilde til identitet, kulturarv og særpreg. Med den forventede befolkningsveksten i kommunen og ytterligere press på areal blir det desto viktigere å verne om de verdifulle minnene, landskapet og miljøene som gir Drammen sitt historiske særpreg. Arealdelen skal avveie hensyn mellom utvikling og vern, men samtidig gi fleksibilitet og mulighet for utvikling i områder tilgrensende kulturmiljøer. Det er viktig å sikre at denne skjer på kulturminnenes premisser og på en slik måte at det skapes nye omgivelser av høy kvalitet.

Overordnede arealpolitiske prinsipper og strategier

- Prioritere utvikling av Drammen som regionhovedstad og sikre utvikling i Mjøndalen/Krokstadelva og Svelvik som mindre by- og sentrumsområder.
- Sikre utvikling i eksisterende tettsteds- og senterstruktur i kommunedelene, basert på det enkelte steds kvaliteter.
- Sikre tilgang til arenaer for idrett, kultur og aktivitet.
- Utviklingen skal bygge på eksisterende stedsidentitet og særpreg, og sikre vern av kulturmiljøer og kulturminner.

Delmål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel

Delmål

- Drammen har godt tilrettelagte og trygge bomiljøer
- Drammen skal ha gode og trygge bomiljøer.
- Drammen har gode tjenester som møter innbyggernes behov.
- Drammen har et variert aktivitetstilbud for alle.
- Det skal være et levende kultur- og aktivitetstilbud i hele Drammen.
- Drammen skal ha flere arenaer for deltakelse.
- I Drammen skal innbyggerne engasjeres aktivt i arbeidet med tjeneste- og stedsutvikling
- Alle innbyggere skal oppleve å ha nærhet til naturen.

Strategier

- Utvikler og styrker Drammen bys rolle og betydning lokalt og regionalt.
  - Spiller på mangfoldet i kommunen og kommunedelens særpreg og ulikheter.
  - Legger til rette for stor grad av nærhet til tjenestetilbudet.
  - Legger til rette for nærhet og tilgjengelighet til aktivitetstilbudene ved bruk av nærliggende lokaler og arealer.
  - Sikrer at alle med nedsatt funksjonsevne har et godt og variert aktivitetstilbud.
  - Legger til rette for gode og tilgjengelige møteplasser i nærmiljøet i samarbeid med frivillige lag og foreninger.
  - Bevarer og legger til rette for bruk av lokale og naturgitte rekreasjonsmuligheter.
  - Jobber for god og enkel tilgjengelighet til elv, fjord og skog.
  - Skaper og utvikler attraktive uteområder i form av grøntkorridorer.
  - Videreutvikler posisjonen som kultursenter i regionen.
  - Utvikler idretts- og kulturarenaer samt rekreasjonsområder i samarbeid med idrettsrådet, kulturrådet og friluftsforum.
  - Kommunens arealer gjøres tilgjengelige for åpne arrangementer.
  - Oppmuntrer innbyggerne til engasjement og deltakelse i stedsutviklingen.
-

Aktuelle problemstillinger som grunnlag for utredningstemaer (ikke uttømmende)

- Etter hvilke prinsipper skal kommunens senterstruktur og hierarki defineres og hvor skal grensen for sentrumsområdene settes?
- Hvordan skal det legges til rette for en flerkjernet utvikling som bygger på stedskvalitetene, og hvilke prinsipper for funksjonsblanding skal legges til grunn for utvikling i de ulike sentrene og tettstedene?
- Hvilke handels- og tjenestetilbud er nødvendige for å legge til rette for sosialt, økonomisk og økologisk bærekraftige bo- og nærmiljøer?
- Hvordan skal det legges til rette for en utvikling som sikrer og skaper trygge og attraktive nærmiljøer med kort avstand til kollektivtrafikk, tjeneste- og aktivitetstilbudet?
- Etter hvilke prinsipper for skala, høyder, tetthet, bymessighet, møteplasser, uterom og utforming skal kommunes ulike områdetyper fortettes?
- Hvordan skal kommunen sikre og utvikle gode og tilgjengelige by-, gate- og uterom og nærmiljøkvaliteter?
- Etter hvilke prinsipper skal kommunen styre utvikling av områder med spredt bebyggelse?
- Hvordan skal kommunale bygg, anlegg og tjenestesteder utvikles for å understøtte ønsket lokal samfunnsutvikling?
- Hvilke prinsipper skal ligge til grunn for vern, bruk og utvikling av kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap i hele kommunen?
- Hvordan skal det legges til rette for klimatilpasset by- og stedsutvikling?
- Hvordan beveger barn og unge seg og hva de har behov for av arealer i kommunen?

4.3 Bolig og boligbygging

I tråd med prinsippene for samordnet areal- og transportplanlegging legger arealprinsippene opp til et boligutbyggingsmønster med fokus på foretting i sentrumsområdene, langs kollektivtraseer og der det er etablert infrastruktur. Den nye arealdelen skal sikre at veksten skjer i kommunens prioriterte områder, og må legge føringer for utvikling av områder som ligger utenfor de definerte vekstsonene.

Boligtilbudet i kommunen varierer sterk når det gjelder boligtype og boligstørrelser. I mange kommunedeler er boligtilbudet preget av en overvekt av eneboliger, mens særlig sentrumsområdet i Drammen by har en over gjennomsnittlig høy andel små leiligheter og få store leiligheter. De prognostiserte demografiske endringene med en aldrende befolkning samt endrede flyttemønster preget av en lav nettoinnflytting vil ha konsekvenser for behovet for skole- og barnehageutviklingen samt den kommunale omsorgsinfrastrukturen. Å legge til rette for et mangfoldig, attraktivt og tilrettelagt botilbud bidrar både til å tiltrekke nye innbyggere, og muliggjør å kunne bo i sitt nærområdet så lenge som mulig, i livets ulike faser og situasjoner. Et botilbud av nye og tilrettelagte boliger rettet til eldre kan bidra til et generasjonsskifte i eksisterende boliger ved å frigjøre attraktive eneboliger/småhus til barnefamilier. Andre (nye og innovative) boformer som vektlegger barnefamiliers behov vil kunne tiltrekke barnefamilier og andre målgrupper også i sentrumsområdene. Det å legge til rette for å gjøre boligkarrieren lokalt bidrar til å forebygge gjennomtrekk, skape forutsigbarhet og dermed sikre stabile bomiljøer. Den nye arealdelen skal gi rammer for at boligutviklingen bidrar til et variert botilbud i kommunedelene når det gjelder boligtype, størrelse og andre utformingselementer.

Å sikre sosial bærekraft i boområder og nærmiljøer handler om å legge til rette for et mangfoldig botilbud og sosial miks i den lokale befolkningssammensetningen, tilføre kvaliteter i form av uten- og innendørs møteplasser samt skape trygge og for alle grupper tilgjengelige nærområder. Strategivalg, bestemmelser og retningslinjer knyttet til bo- og nærmiljøkvaliteter som fellesarealer, møteplasser og grønne områder i bomiljøene er viktige forhold som sikres i arealdelen.

Overordnede arealpolitiske prinsipper og strategier

- Målsetting om fortetting av boligbyggingen i sentrumsområder og langs kollektivtraseer.
- Unngå større utbygginger i områder uten etablert infrastruktur.
- Sikre lokal variert boligsammensetning.
- Legge til rette for boligbygging som sikrer sosial bærekraft i boområder og nærmiljøer.

Delmål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel

Delmål

- Drammen har godt tilrettelagte og trygge bomiljøer.
- Drammen skal ha gode og trygge bomiljøer.

Strategier

- Fortetter arealene i sentrumsområdene, langs kollektivåre og ved knutepunkter.
- Legger til rette for et mangfold av boligtyper i alle kommunedelene.
- Skaper trygge trafikale forhold i boområdene.
- Legger til rette for mer bærekraftig bygge- og anleggsvirksomhet.
- Reduserer utslippene gjennom offentlige anskaffelser og stiller miljøkrav i reguleringsprosesser.
- Legger til rette for gode og tilgjengelige møteplasser i nærmiljøet i samarbeid med frivillige lag og foreninger.
- Bruker kommunens rolle overfor andre aktører og koordinerer, iverksetter og stiller krav til næringsliv og innbyggere.

Aktuelle problemstillinger som grunnlag for utredningstemaer (ikke uttømmende)

- Hvor skal avgrensningen av fortettingsområdene for boligbygging rundt sentrumsområder og kollektivknutepunkter/-åre settes?
- Hvordan skal boligutvikling utenfor sentrumsområdene og rundt kollektivknutepunkter/-åre styres?
- Hvordan er befolkningsstrukturen og boligmarkedet sammensatt i kommunedelene, og hvilken utvikling og forandringer forventes?
- Hvor vidt skal kommunen bruke arealdelen som et virkemiddel for å stille krav til boligvariasjon og for å sikre sosial bærekraft i boområdene?
- Hvordan påvirker boligutviklingen og befolkningsveksten kommunens fremtidige behov for sosial infrastruktur som skole- og barnehagebygg, omsorgsinfrastruktur, andre formålsbygg og møteplasser?
- Hvordan skal det legges til rette for boligutvikling som tilfører kvaliteter til boområdene for å sikre gode bomiljøer?
- Hvordan skal det legges til rette for klimatilpasning i forbindelse med boligbygging, hvilke tiltak skal kommunen stille krav til i reguleringsprosesser?

4.4 Næringsutvikling og næringsarealer

Næringsstrukturen i kommunen er mangfoldig der nesten alle bransjer er representert. Med Drammen by som regionsenter utgjør Drammen en egen bo- og arbeidsmarkedsregion, samtidig som kommunen er del av de tilgrensende arbeidsmarkedsregionene Oslo, Kongsberg, Ringerike og Vestfold.

Klimaendringene, det grønne skiftet og den teknologiske utviklingen representerer særskilte utviklingstrekk for omstillinger i næringslivet. I tillegg antyder pandemisituasjonen at en rekke omstillinger i våre arbeids-, bo-, handels- og transportvaner er i ferd med å skje, og det kan ha direkte konsekvenser for areal- og transportbehovet.

Det å legge til rette for en økologisk, økonomisk og sosial bærekraftig næringsutvikling krever en helhetlig tilnærming og planleggingsinnsats når det gjelder lokalisering av riktig næring på riktig sted (ABC-prinsippet), samferdselsløsninger, handels- og tjenestetilbudet samt lokale sosioøkonomiske forhold og potensialer. I arbeidet med arealdelen vil det være fokus på utredning av arbeidsplasslokaliseringen og næringsstrukturen i kommunen sett i sammenheng med transportbehovet for gods, sysselsatte og innbyggere. Utviklingen og fortettingspotensialet av næringsarealene er sentrale forhold som vurderes basert på ABC-prinsippet for næringslokalisering, og ut i fra et lokalt og regionalt perspektiv.

Handels- og tjenestetilbudet er en viktig faktor for utviklingen av attraktive sentrumsområder i byer og tettsteder. Strategivalg i arealdelen skal sikre at utvikling av funksjoner og funksjonsblanding i sentrumsområder og nærsentra skjer i tråd med prinsipper for senterstrukturen og ønsket flerkjernet stedsutvikling. Det å legge til rette for en arealbruk i sentrene som gir fleksibilitet og er tilpasset fremtidens bo- og arbeidsliv må være en premiss for å sikre den lokale næringsutviklingen og dermed styrke levende sentrumsområder.

Overordnede arealpolitiske prinsipper og strategier

- Sikre tilstrekkelige og egnede arealer til eksisterende næring og nyetableringer.
- Legge til rette for et variert næringsliv i kommunen ved å vektlegge sammenhengen mellom næring og det enkelte steds potensiale.
- Legge til rette for næringsutvikling som spiller på og styrker regionen som helhet.
- Legge til rette for arealformål som gir fleksibilitet til å møte strukturelle forandringer i arbeids- og næringslivet.

Delmål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel

Delmål

- Drammen skal ha et grønt, bærekraftig og innovativt næringsliv.
- Drammen kommune er nytenkende, imøtekommende og tilpasningsdyktig i møte med næringslivet.
- Drammen skaper rom for et mangfoldig næringsliv for innbyggere med ulik kompetanse og utdanningsnivå.
- Drammen skal være næringslivets førstevalg
- Drammen er ledende på høy sysselsetting.
- Drammen skal være en foregangskommune på sirkulær økonomi.

Strategier

- Arealstrategien legger til rette for variert næringsvirksomhet.
  - Stimulerer til et grønt, bærekraftig og innovativt næringsliv.
  - Skaper forutsigbare rammebetingelser for næringslivet gjennom en aktiv tilrettelegging.
  - Er imøtekommende overfor nye næringer og nye næringsklynger.
  - Utnytter og markedsfører Drammens fortrinn og sentrale plassering på Østlandet, som knutepunkt for vei, sjø og bane.
  - Spiller på mangfoldet i kommunen og kommunedelenes særpreg og ulikheter.
  - Legger til rette for stor grad av nærhet til tjenestetilbudet.
  - Legger til rette for mer bærekraftig bygge- og anleggsvirksomhet.
  - Reduserer utslippene gjennom offentlige anskaffelser og stiller miljøkrav i reguleringsprosesser.
  - Bruker kommunens rolle overfor andre aktører og koordinerer, iverksetter og stiller krav til næringsliv og innbyggere.
  - Etablerer attraktive fysiske og digitale møteplasser mellom kommune, næringsliv og politikere.
-

Aktuelle problemstillinger som grunnlag for utredningstemaer (ikke uttømmende)

- Hvordan er nærings- og arbeidsplass strukturen i kommunen sammensatt og lokalisert i forhold til kommunens senterstruktur og prinsipper for besøksintensitet, transportbehov og transportinfrastruktur?
- Hvor mye fortettingspotensial ligger i eksisterende næringsområder som er lokalisert i nærhet til sentrumsområder og kollektivknutepunkter/-årer?
- Hvordan er handels- og tjenestetilbudet i og i randsonen av sentrumsområder sammensatt?
- Hvordan skal det legges til rette for det grønne skiftet og klimatilpasning i forbindelse med næringsutvikling, hvilke tiltak skal kommunen stille krav til i reguleringsprosesser?

4.5 Grøntarealer og natur

Den nye kommunen strekker seg fra skog til elv til fjord, og representerer et mangfold av naturkvaliteter, friluftsområder og landbruks- og kulturlandskap. Ivaretagelse av naturmangfold og grønnstruktur er en viktig faktor for å opprettholde livsgrunnlaget for både mennesker, dyr og insekter, også i bebygde områder. Tilgang til grønntarealer er et viktig bidrag til å skape attraktive og opplevelsesrike nærmiljøer, som også stimulerer til økt aktivitet og folkehelse.

Naturen er med på å gjøre oss bedre rustet til å møte klimaendringene. Hvordan naturbaserte løsninger, blant annet i form av naturlig overvannshåndtering og funksjon som karbonlager, kan bidra til å ta klimahensyn i arealplanleggingen er viktige temaer for planarbeidet med arealdelen.

Kommunen har en sentral rolle i å ivareta nasjonale og regionale jordvernensyn. I takt med en økende befolkningsvekst, øker også behovet for matproduksjon. Sikring av matjord og ivaretagelse av sammenhengende natur og grønntarealer er viktige forhold som må ses i sammenheng med valg av fortettingsstrategier i den nye arealdelen.

Kommunen har ansvar for å sikre viktige mineralressurser. Drammen er del av hovedstadsregionen og det vil være stort behov for byggeråstoffer i planperioden.

Overordnede arealpolitiske prinsipper og strategier

- Sikre sammenhengende grøntarealer og natur for ivaretagelse av naturkvaliteter, naturmangfold på land, i vassdrag og sjø, landbruksarealer og kulturlandskap.
- Sikre bærekraftig utvikling av kystsonen og vannområdene.
- Sikre tilgang til og tilføre friluftsområder og nærliggende grøntarealer.
- Bevare dyrka og dyrkbar jord og hindre nedbygging.

Delmål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel

Delmål

- Drammen skal styrke evnen til å tåle klimaendringer.
- Drammen skal ivareta og legge til rette for naturmangfold, ren luft, ren fjord og rene vassdrag.
- Alle innbyggere skal oppleve å ha nærhet til naturen

Strategier

- Fortetter fremfor å bygge ned grønne områder og matjord.
- Oppretter og videreutvikler grønne korridorer mellom elva og marka.
- Skaper og utvikler attraktive uteområder i form av grøntkorridorer.
- Prioriterer arbeid med sikring mot flom, ras/kvikkleire i utsatte områder.
- Åpner bekkeløp og utnytter de bynære grøntområdene gjennom økt beplantning.
- Bevarer myr og andre områder som tåler å ta imot vann og fukt.
- Bevarer og legger til rette for bruk av lokale og naturgitte rekreasjonsmuligheter.
- Jobber for god og enkel tilgjengelighet til elv, fjord og skog.
- Utvikler idretts- og kulturarenaer samt rekreasjonsområder i samarbeid med idrettsrådet, kulturrådet og friluftsforum.
- Sikre rent vann, nok vann og tilstrekkelig kapasitet til håndtering av overvann og rensing av avløpsvann

Aktuelle problemstillinger som grunnlag for utredningstemaer (ikke uttømmende)

- Hvor skal utbyggingsgrensen («grønn strek») settes for å sikre sammenhengende grøntarealer og for å bevare marka, dyrka og dyrkbar jord for nedbygging?
- Kartlegging av tilgang og tilgjengelighet til friluftsområder og grøntarealer for innbyggere i kommunen
- På hvilken måte skal kommunen sikre at potensialet i restarealer innenfor bebygde områder og infrastruktur kan utnyttes til klimavennlige formål?
- Hvilke urealiserte utbyggingsarealer er hensiktsmessig å tilbakeføre til landbruks-, natur og friluftsfremål?
- Hvilke områder i kommunen er spesielt utsatt for klimaendringer og naturfare?
- Hvordan sikrer kommunen viktige mineralråstoffer best?
- Hvordan sikrer kommunen strandsonen best gjennom bl.a. byggegrense mot sjø og behov for småbåthavn?

4.6 Andre viktige forhold og utredningstemaer for planarbeidet

- Forhold til gjeldende planer:
  - Oppheving av eldre reguleringsplaner
  - Evaluering av gjeldende arealdeler, kommunedelplaner og reguleringsplaner; vurdering av verktøy og kvaliteter som bør videreføres i ny arealdel
  - Vurdering av planhierarki mellom kommuneplanen og reguleringsplaner og videreføring av gjeldende planer
- Klimatilpasning, klimaregnskap, beregning av klimagassutslipp i arealplanleggingen
- Universell utforming og tilgjengelighet
- Overvannshåndtering i by- og stedsutvikling
- Miljøkvalitet og samfunnsikkerhet (støysoner, luftforurensning, grunnforurensning, grunnforhold, flom, massehåndtering, vannmiljø og drikkevann)
- Plankrav; bestemmelser for unntak fra krav om utarbeidelse av reguleringsplan
- Bruk av utbyggingsavtaler og rekkefølgekrav

(listen er ikke uttømmende)

5. Planens innhold og kunnskapsgrunnlag

5.1 Dokumenter og vedlegg

Plankart

Plankartet viser hovedtrekkene i arealbruken som fremstilles med arealformål og hensynssoner i tråd med gjeldende standarder (jf. Kart- og planforskriften).

Planbestemmelser

Planbestemmelsene utfyller plankartet og gir rammer for bruk, vern og utvikling av arealene.

Planbeskrivelse med konsekvensutredning

Planbeskrivelsen beskriver planens formål, hovedinnhold og virkninger. Dokumentet redegjør for vurderingene som har ført fram til den foreslåtte planen, hvilke rammebetingelser planen bygger på og intensjonene som ligger bak de juridisk bindende plandokumenter.

ROS-analyse

En helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Drammen kommune ble sist revidert 15.04.2020 (vedtatt i formannskapet 05.05.2020). Denne skal legges til grunn for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder ved utarbeiding av planer etter plan- og bygningsloven. Den helhetlige ROS-analysen danner dermed utgangspunktet for ROS-analysen til kommuneplanens arealdel, som ellers tar for seg alle risikoforhold som påvirker eller blir skapt av planlagt arealbruk. Det innebærer at ROS-analysen både skal ta høyde for eksisterende risiko, og ny risiko skapt av fremtidig arealbruk. Struktur og oppbygging skal følge veilederen «Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging» fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2017). Det skal benyttes klimapåslag i henhold til gjeldende klimaprofil (utarbeidet av norsk klimaservicesenter).

Vedlegg: Faganalyser og utredninger

Kunnskapsgrunnlaget som lages i forbindelse med utarbeidelsen av arealdelen som fagutredninger, temakart, analyser med mer følger planen som vedlegg.

5.2 Krav om konsekvensutredning

Planen skal inneholde en vurdering av de samlede arealbruksendringene i planen, det vil si hvordan miljø og samfunn blir påvirket av summen av de foreslåtte enkeltområdene.

Det skal gjennomføres en konsekvensutredning i henhold til kravene i forskrift om konsekvensutredning. Omfanget av utredningen henger sammen med forslag til arealbruksendringer og vil derfor bli vurdert i det videre planarbeidet. Dersom deler av planforslaget gir rammer for fremtidig utbygging som innebærer vesentlige endringer fra gjeldende plan (0-alternativet), skal disse områdene konsekvensutredes med vekt på virkningene utbyggingen kan få generelt og for viktige miljø- og samfunnsverdier og hva som kan gjøres for å unngå negative virkninger.

5.3 Kunnskapsgrunnlag og metode

Kunnskapsgrunnlaget for utarbeidelsen av planen dannes basert på eksisterende kunnskap og nye fagutredninger og analyser.

Program for Planstrategi for Drammen kommune 2020-2023 legger opp til arbeid med en rekke tema- og handlingsplaner som foregår delvis parallelt og skal ses i sammenheng med arbeidet med arealdelen.

Følgende metoder skal benyttes i planarbeidet:

- Evaluering av eksisterende kunnskap (gjeldende kommuneplaner, kommunedelplaner, reguleringsplaner, gjeldende eller påbegynte tema- og handlingsplaner/strategier)
- Innhenting og tilrettelegging av eksisterende datagrunnlag
- Registrering/kartlegging av nye data

- Simulering/beregning (f.eks. GIS-analyser)
- Analyse av eksisterende/ nytt datagrunnlag (tekstlig vurdering)

For alle utredninger som berører naturfare legges klimapåslag i henhold til gjeldende klimaprofil (utarbeidet av norsk klimaservicesenter) til grunn.

Vedlegg: Eksisterende kunnskapsgrunnlag

Under følger en punktvis oppstilling av det eksisterende kunnskapsgrunnlag etter utredningstema. Listen er ikke uttømmende.

Generelt
Faktagrunnlag som følger kommuneplanens samfunnsdel som vedlegg
Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Drammen kommune 2020-2024
Levekår i Drammen, statistikkrapport (2016) og levekårsindikator kart (2018)
Kunnskapsgrunnlag folkehelse og levekår i Drammen (2020)
Det offentlige kartgrunnlaget (blant annet Kartverket, NVE, NGU, Miljødirektoratet, Artsdatabanken, Fiskeridirektoratet, NIBIO, Riksantikvaren)
SSB statistikkbanken
Nasjonale miljømål (fastsettes årlig)
By- og stedsutvikling
Gjeldende sentrumsplaner: <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan for Svelvik sentrum (2003) - Kommunedelplan for Drammen sentrum (2006) - Områderegulering for Mjøndalen sentrum, inkl. Arkitektonisk veileder for Mjøndalen sentrum (2019)
Retningslinjer for uterom og byrom (under utarbeidelse)
Føringer som inneholder en definisjon av sentrumsområder i den nye storkommunen: Retningslinjer for alkoholsaker 2020-2024 Forskrift om åpningstider for serveringssteder (2020)
Retningslinjer for fortetting i villaområdene (2018, gml. Drammen)
Areal- og transportutvikling for klimavennlige og attraktive byer (2017, Transportøkonomisk institutt)
Veileder for utforming av lekearealer i Nedre Eiker kommune (2016)
Svelvik, idéinnspill for sentrumsutvikling (2015)
Stedsanalyse for Svelvik kommune (2011, NIBR)
Universell utforming i planlegging, veileder (2021, KMD)
Diverse veiledere, handbøker og eksempler fra andre kommuner for temaene bymessig utforming, bykvalitet, bærekraftig stedsutvikling (PBE Oslo, NIBR, FutureBuilt, Arkitektbransjens felles politiske plattform, Norsk Eiendom)
Kulturminner og kulturmiljøer
Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer 2016-2027 (gml. Nedre Eiker)
Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer (2018, gml. Drammen)
Retningslinjer – dokumentasjonskrav for plan- og byggesaker som berører kulturminner og kulturmiljøer (2018, gml. Drammen)
DIVE-analyser (Bragernes, Strømsø, Berger)
Kulturminnekompasset, regional plan for kulturminnevern i Buskerud 2017-2027
Bolig og sosial infrastruktur
Bolig- og befolkningsutvikling i Drammen kommune (til arbeid med barnehagebehov og barnehagekapasitet, 2021)
Skolebehov i Drammen kommune (2020)
Barnehagebehov i Drammen kommune (2020) og Barnehagestruktur i Drammen kommune (2021)

Bolig- og omsorgsbygg (2020-2021, pågående arbeid, delutredninger foreligger)
Regionalanalyse, rapport Drammen (2019, Telemarksforskning)
Boligmelding (2015, gml. Drammen)
Bolig- og befolkningsatlas (2013, gml. Drammen)
Tematisk utredninger ifm. kommuneplanarbeid; temaer befolkningsutvikling, folkehelse, fortetting og byutvikling, oppvekst, helse- og omsorg mm. (2014, Nedre Eiker)
Boligbygging i Svelvik kommune (2012, quo vadis)
Boligpreferanseundersøkelser <ul style="list-style-type: none">
- 2019, gml. Drammen, datagrunnlag/rådata
- Barnefamiliers bopreferanser (gml. Drammen, rapport)
- Eksempler fra andre kommuner (Oslo, Kongsberg, Bergen)
Flytteanalyser i Drammen (2014, NIBR)
Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken for 2021-2024
Strategi for boligmarkedet (2015, Departementene)
Næring og arbeidsplasser
Utvikling av arbeidsplasser og sysselsetting i Drammen (2020, Telemarksforskning)
Nye næringsarealer for plasskrevende virksomhet - et felles kunnskapsgrunnlag (Buskerudbysamarbeid, 2015)
Arbeidsplasslokalisering i Drammen (gml. Drammen, 2014)
Tematisk utredning ifm. kommuneplanarbeid; temaer næringsliv og sysselsetting (2014, Nedre Eiker)
Endringer i kompetansesammensetningen i arbeidslivet mot 2040 (Samfunnsøkonomisk analyse, 2019)
Tjenestenæringene i Norge mot 2050 (Menon Economics, 2019)
Blågrønn struktur, rekreasjonsområder og friluftsområder
Kommunedelplaner <ul style="list-style-type: none">
- Kommunedelplan for Drammenselva (Drammen kommune, 1991)
- Kommunedelplan for Verkenselva (Drammen kommune, 1994)
Strategier, temaplaner og mulighetsstudier <ul style="list-style-type: none">
- Strategi for utvikling av grønne forbindelser, uterom og fellesarenaer (Drammen kommune, 2015)
- Temaplan for friluftsliv og rekreasjon (Svelvik kommune, 2017)
- Urbane turløyper i Mjøndalen - mulighetsstudie (Nedre Eiker kommune, 2019)
- Blågrønnstruktur og lekearealer i Svelvik sentrum - mulighetsstudie (Nedre Eiker kommune, 2019)
Lokalt anleggsregister over kommunalt driftede natur-/parkområder (Sweco Park)
Ulike interne temadata og registreringer (bl.a. påbegynt kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder i hele kommunen, skiløyper, skiltete turruter mm.)
Barnetråkkundersøkelser i de tre tidligere kommunene
Strategi for idrett og friluftsliv i Buskerud (2014)
Temakart for grønnstruktur - Regional plan for bærekraftig arealpolitikk, RPBA (Vestfold fylkeskommune, 2019)
Universell utforming av uteområder - Krav og anbefalinger (Universell utforming AS, 2019)
Norsk standard for blågrønn faktor (NS 3845:2020)
Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv (Klima og miljødepartementet, 2021)

Diverse veiledere, håndbøker, handlingsplaner, retningslinjer, stortingsmeldinger og nettsider for temaene grønnstruktur i byer og tettsteder, grønn grense, friluftsliv og -områder, alleer, barnetråkk (Miljødirektoratet, regjeringen, Norsk Form, Statens vegvesen, Miljøstatus)

Grunnforhold, skred og erosjonsfare, flom og overvann, klima

Veileder til beregning av Grønn Overflatefaktor (GOF) (2019, gml. Nedre Eiker)

Veileder for overvannshåndtering (2015, gml. Drammen)

Klimaprofil Buskerud, et kunnskapsgrunnlag for klimatilpasning (2017)

Flomsonekart for Drammenselva (2017)

Risikoanalyse av regnflom i by, Krisescenarioer 2016

- analyse av alvorlige hendelser som kan ramme Norge (Drammen er case)

Klima 2050: Bekkeåpning som klimatilpasningstiltak – En overordnet og flerfaglig anvisning (SINTEF og Trondheim kommune, 2021)

Karbonlagring og utslipp ved arealbruksendringer, Drammen (Miljødirektoratet)

Karbonlagring i norske økosystemer (2020, NINA)

NVEs retningslinjer, veiledere og faktaark (blant annet om sikkerhet mot kvikkleireskred, sikkerhet mot skred i bratt terreng, sikkerhet mot flaum- og skredfare, flaumfare langs bekker, hensyn til klimaendringer i arealplanlegging)

DSBs veiledere, håndbøker og informasjonsmateriell

Miljødirektoratets veiledere (blant annet for overvannshåndtering, klima- og energiplanlegging, areal- og transportplanlegging, konsekvensutredninger for klima og miljø, beregning av effekt av ulike klimatiltak)

Massehåndtering «Bedre håndtering av jord- og steinmasser» (pågående arbeid ferdigstilles 2021, Miljødirektoratet)

Gjenbruk/materialvalg

- Nasjonal strategi for en grønn, sirkulær økonomi (2021)
- Veileder «Tenk deg om før du river» (Grønn byggallianse)
- FutureBuilt kriterier for sirkulære bygg og nabolag
- Grønn materialguide - veileder i miljøriktig materialvalg (Grønn byggallianse).
- Metode for klimagassberegninger for bygninger (NS 3720:2018)

Klimasatsprosjekter (eksempler fra andre kommuner)

Teknisk infrastruktur

Sykkelplan (pågående arbeid)

Trafikksikkerhetsplan for Drammen 2021-2024 (inkl. vedlegg med kunnskapsgrunnlag)

Belønningsavtale Buskerudbyen, handlingsplan 2020-2021

Kollektivstrategien - kollektivknutepunktene for Drammen og Buskerudbyen (2013)

Sikkerhet og attraktivitet for gående (snarveier) (pågående kartleggingsarbeid i regi av Buskerudbyen)

«Mest brukte skolevei»-analyse for Drammen kommune (2021)

Kapasitet på renselanlegg i Mjøndalen og Muusøya rensedistrikt (pågående utredningsarbeid)

Parkeringsstrategi med parkeringsveileder (2018, gml. Drammen)

Veinorm for Nedre Eiker (2018)

Gatenorm for Drammen kommune (2017)

Trafikksikkerhetsplan (2017, gml. Svelvik kommune)

Forprosjekt sykkel Svelvik-Drammen, Mulighetsstudie (2019, Norconsult)
Veileder - nasjonale jernbaneinteresser i arealplanlegging (2020, Bane NOR)
Bærekraftig bylogistikk, veileder for kommune (2020, Transportøkonomisk institutt)
Planlegging i sjøområdene, veileder (2020, KMD)
Støy, luft og forurensning
Lokale støysoner <ul style="list-style-type: none">
- Nedre Eiker - Støysonekart langs kommunale veier (Rambøll, 2013)
- Gamle Drammen - data sammenstilt fra flere anleggseiere (Sweco Norge, 2015)
Støysoner fra Statens vegvesen for riksveier og fylkesveier
Støysoner fra BaneNOR for støy fra bane
Retningslinje T-1442/2021 - Behandling av støy i arealplanleggingen (og veileder til retningslinjen)
Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging (T-1520)
Veileder TA-2553 Tilstandsklasser for forurenset grunn
M-820/2017 Veileder til forurensningsforskriften
Aktsomhetskart luftforurensning i tidligere Drammen (Norconsult, 2014)
Ulike lokale målinger av luftkvalitet
Tiltakskalkulator for luftkvalitet (Miljødirektoratet)
Rapport: Tiltaksutredning for lokal luftkvalitet - Drammen kommune (NILU, 2017)
Registreringer i databasen Grunnforurensning for de tre tidligere kommunene (Miljødirektoratet)
Informasjon i databasene Vann-Nett/Vannmiljø fra overvåking og diverse prøvetakingsprogram
Hovedutfordringer i vannregion Vest-Viken 2022-2027 (Buskerud fylkeskommune, 2019)
Landbruk og naturressurser
Skogbruksplaner fra grunneiere for hele kommunen, inkludert miljøregistrering etter NIN-systemet
Veikart Statens vegvesen (skogsbilveier)
Oversikt over drikkevann, offentlige borevannforekomster, dammer, vannmiljø, nedbørsfelt, vannveier (Glitrevannverket, Vann-Nett Portal, NGU/Granada, Miljødirektoratet, NVE/Nevina, SCALGO live)
Oversikt over private drikkevannskilder (Mattilsynet)
Regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken vannregion 2022-2027 (på høring, Viken fylkeskommune)
Rundskriv om lover og retningslinjer for planlegging og ressursutnytting i kystnære sjøområder (Rundskriv H-6/18)
Nasjonal jordvernstrategi og forsterket jordvernmål (2021)
Nasjonal strategi for urbant landbruk (2021)
Veileder for urbant landbruk (Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, 2020)
Spirende Oslo - Plass til alle i byens grønne rom - Strategi for urbant landbruk 2019-2030 (Bymiljøetaten 2019)
Naturmangfold
Temakart for grønnstruktur - Regional plan for bærekraftig arealpolitikk, RPBA (Vestfold fylkeskommune, 2019)
Hjorteviltregisteret (Miljødirektoratet)
Lakseregisteret (Miljødirektoratet)
Utslipp og opptak fra skog og arealbruk: For kommuner - Drammen (Miljødirektoratet)

Veileder: Klimatilpasning av naturmiljø (Miljødirektoratet, 2020)

Grøntregnskap: en måling av grønnstruktur i Oslos byggesone
(Oslo kommune, Plan- og bygningsetaten, 2018)

Rapport: Økologisk tilstand og andre verktøy for å vurdere naturkvaliteter i terrestriske miljø (NINA, 2020)

NOU 2013:10 Naturens goder - om verdier av økosystemtjenester

---

Meld. St. 29 (2020-2021) Heilskapleg nasjonal plan for bevaring av viktige område for marin natur
(Klima- og miljødepartementet, 2021)

Annet

Rammer for inngåelse av utbyggingsavtaler (2006, gml. Drammen)

Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (2013, gml. Svelvik, inkl. veileder)

DRAMMEN
KOMMUNE